

نقش جوانان در تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب

بتول سادات میرشفیعی¹

چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی بیانیه ای است که با قلم مقام معظم رهبری و به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران در بهمن ۱۳۹۷ به جامعه ابلاغ شد، تا علاوه بر نگاه به دستاوردهای انقلاب اسلامی، به عنوان "یک نقشه راه" برای رسیدن به چشم اندازهای اسلامی عمل کند. تبیین چشم اندازهای آینده و توصیه درباره آینده انقلاب اسلامی در هفت موضوع علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن و سبک زندگی مورد تاکید بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی قرار گرفته است. اگرچه مخاطب آن امت اسلامی است؛ اما هسته اصلی مخاطبان در این بیانیه را جوانان تشکیل داده اند و این مهم تا جایی پیش می رود که بعدها رهبر معظم انقلاب برای برون رفت از مشکلات به تشکیل یک دولت جوان انقلابی و حزب الهی توصیه می کند. دلیل اصلی بروز و ظهور توجه به جوانان، دورانی است که پشت سر گذاشته ایم و دورانی است که در حال آغاز هستیم و کل جریان انقلاب در این چهل سال توانسته است خود را تثبیت کند و بعد از تثبیت، زمان «بروز مجدد انقلاب اسلامی» است. به عبارت دیگر، در دوره تثبیت انقلاب، نقش جوانان بیشتر معطوف به حفظ و حراست از دستاوردهای انقلاب بوده است، اما در دوره جدید، نقش جوانان باید معطوف به بروز و ظهور استعدادها و ظرفیت های خود در راستای تحقق آرمان های انقلاب باشد. ساختار این تحقیق بر پایه های استحکام انقلاب، تحقق عدالت اجتماعی، پیشرفت علمی و فناوری، جهاد تبیین و تاکید مقام معظم رهبری بر جوانان می باشد.

کلید واژه ها: جوانان، بیانیه، بیانیه گام دوم انقلاب

مقدمه

هر جامعه ای برای پیشرفت نیازمند نیروی محرکه ای است که آن را به سوی آن سوق دهد. این نیروی محرکه، غالباً در جوانان آن جامعه نهفته است؛ جوانانی که با شور و انگیزه، دارای ایده های نو و سرشار از انرژی، می توانند تحولات بزرگی را رقم بزنند. اما این نقش آفرینی، همواره با

¹ طلبه سطح 3، حوزه علمیه فاطمه الزهرا سلام الله علیها، اصفهان، خمینی شهر.

چالش‌هایی همراه بوده است. گاهی موانعی بر سر راه آنان هست که مانع از شکوفایی استعدادها و تحقق آرمان‌هایشان می‌شود. گاهی نیز، عدم شناخت کافی از مسیر پیش رو، آنان را دچار سردرگمی و ابهام می‌کند. در چنین شرایطی، ضروری است که به جوانان فرصت داده شود تا با شناخت دقیق از مسائل و چالش‌های موجود، و با بهره‌گیری از تجربیات گذشته، نقش فعال و مؤثری در ساختن آینده‌ای بهتر ایفا کنند.

در سال‌های اخیر، سندی راهبردی با عنوان "گام دوم انقلاب" منتشر شده است که به عنوان یک "نقشه راه"، می‌تواند مسیر پیش روی جوانان را روشن‌تر سازد. این سند، با تأکید بر نقش محوری جوانان در پیشبرد اهداف انقلاب، آنان را به ایفای نقش فعال در عرصه‌های مختلف فرا می‌خواند. از آنجایی که جهان امروز، با تغییرات سریع و پیچیده‌ای روبرو است و نیازمند تفکر نو و ایده‌های خلاقانه، جوانان به دلیل داشتن ذهن باز و انعطاف‌پذیر، می‌توانند در مواجهه با این تغییرات، نقش مؤثری ایفا کنند. بیانیه گام دوم انقلاب، با تأکید بر نقش جوانان در پیشبرد اهداف انقلاب، ضرورت توجه به این قشر و فراهم کردن زمینه‌های نقش‌آفرینی آنان را دوجندان می‌کند. تبیین و تحلیل نقش جوانان در تحقق اهداف گام دوم انقلاب اسلامی و ارائه راهکارهای عملی برای ارتقای این نقش و شناسایی و تحلیل فرصت‌ها و چالش‌های پیش روی جوانان در تحقق اهداف گام دوم انقلاب. از اهداف این تحقیق می‌باشد.

در این زمینه مقاله ای از "امین دیلمی معزی"، با عنوان «بررسی اهداف تربیتی و تمدنی بیانیه گام دوم انقلاب»، همچنین مقاله ای دیگر به نام «بیانیه گام دوم انقلاب»، از "محمد علی حمیدی و کبری احمدیان زاده" در نورمگز یافت شد. پایان نامه ای با عنوان «جایگاه و نقش جوان در بیانیه گام دوم انقلاب براساس مستندات قرآنی و حدیث» توسط "لیلا احمدی" در ایران داک یافت شد. لذا این تحقیق درصدد آن است تا با روش توصیفی- تحلیلی با رویکرد کیفی، به بررسی نقش جوانان در تحقق اهداف گام دوم انقلاب بپردازد.

1- مفهوم‌شناسی

1-1 مفهوم لغوی جوان

«جوان» در لغت به معنای "برنا، تازه، نو، معنا شده است. در زبان عربی از آن به "شباب، حوادث و ده‌ها" تعبیر شده است. در ادبیات عرب واژه «شباب» و «فتی» معادل جوان به کار رفته است؛ "شباب" به معنای کسی است که قدرت جسمانی و توانایی‌هایش رشد و نمو کرده و در اوج قدرت بدنی باشد.

«جوان» یعنی هر چیزی که از عمر آن چندان نگذشته باشد، خواه انسان باشد یا حیوان یا نبات؛ به عبارت دیگر انسان یا حیوان یا درختی که به حد میانه عمر طبیعی خود رسیده باشد، «جوان یا برنا»

نامیده شده و متضاد پیر می باشد. (حسینی، 1379، ص. 520). دستیابی به تعریف یگانه برای جوان و جوانی و به ویژه بیان دقیق دوره سنی آن در منابع اسلامی و روان شناسی و تربیتی بسیار دشوار می باشد، با این حال دوره های تربیت به دوره های نوزادی و کودکی نوجوانی و جوانی دسته بندی شده است. در این میان محدوده سنی جوان ۱۶ تا ۲۰ سال است. البته برخی بیست تا ۳۰ سال را نیز جوانی دانسته اند با این حال قطع نامه عمومی سازمان ملل متحد جوان را برای سن ۱۸ تا ۲۴ سال انتخاب کرده است. (علی قاضی، 1378، ص. 11)

بنابراین «جوانی» مرحله ای بی بدیل از عمر انسان است که پس از پایان دوره نوجوانی؛ یعنی از ۱۶ سالگی شروع شده و پیش از دوره بزرگسالی در حدود ۲۴ سالگی به پایان می رسد. شرایط و ویژگیهای خاص دوره جوانی آن را از دیگر دوره ها متمایز می کند. نتیجه اینکه دوران جوانی دوران پس از کودکی است که از آغاز بلوغ تا سی سالگی ادامه پیدا می کند.

2-1 مفهوم اصطلاحی جوان

استاد مطهری «جوان» را به دو صورت تعریف می کند؛ تعریف اول اینکه: «جوان» شخصیتی است، دارای سن خاص و حالات روحی و روانی و نیازهای مخصوص، در تعریف دوم، «جوان» کسی است، که به خاطر تحصیلات و سواد، آشنایی اش با اندیشه های جدید، دارای فکر نو و سوالات جدید است و حاضر نیست مانند جوانان نسل گذشته بدون دلیل عقلی و منطقی همه چیز را بپذیرد. (مطهری، 1380، ص. 206) جوانان امروز چشم و گوششان بیشتر باز شده است و به همین دلیل است، که رهبری ارشاد و هدایت جوانان امروز را به مراتب مشکل تر از نسل جوان گذشته دانسته است.

2-1 مفهوم بیانیه در لغت

«بیانیه» در لغت، اطلاعیه یا نوشته ای است که از سوی سازمان حزب یا شخص مسئولی صادر شود.

«بیانیه» نوشته ای است که در آن یک گروه یا حزب، نظریات، سیاسی، اجتماعی، مذهبی، فلسفی و یا ادبی

خود را اعلام می کنند. (گرومواژ گزینی، 1387، ص. ذیل بیانیه)

2-2 مفهوم اصطلاحی بیانیه

«بیانیه» متنی است که یک شخص یا گروه از آن برای بیان، اصول عقاید و اهداف خود خطاب به مردم کند. رسمیت بیانیه ها با توجه به بیان کننده آنها و مطالب بیان شده، به دو دسته رسمی و غیر رسمی طبقه بندی می گردد.

3-1 بیانیه گام دوم انقلاب

بیانیه ای است که توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی خامنه ای به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب در تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ صادر گردید، که در آن به تبیین دستاوردهای ۴۰ سال گذشته و استمرار راه انقلاب اسلامی می پردازد؛ ایشان در این بیانیه با هدف جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ توصیه هایی ارائه می دهد. آیت الله خامنه ای هفت توصیه اساسی در حوزه های علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و

آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و همین طور سبک زندگی به تشریح مهمترین مأموریت نسل جوان برای گام دوم انقلاب می پردازد. بیانیه گام دوم انقلاب به منزله "نقشه راه چهل سال آینده کشور" از اهمیت بسیاری برخوردار است. به طوری که فهم این بیانیه و تلاش برای رسیدن به راهبردهای اجرایی آن باید به اولویت اول جریان انقلابی تبدیل شود.

2- اهداف بیانیه گام دوم انقلاب

2-1 استحکام پایه های انقلاب

تداوم و پایداری اصول و آرمان های انقلاب اسلامی، تحت نظر مقام معظم رهبری، در پرتو خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی معنا می گیرد.

2-1-1 خودسازی

«خودسازی» به معنای اصلاح نیت و انگیزه ها و جهت دادن به رفتار و فعالیت های خود در راستای هدف نهایی و قرب الهی است. (مصباح یزدی، 1380، ص. 21). از دیدگاه قرآن، خودسازی عامل رستگاری و نجات و راه رسیدن به سعادت حقیقی است. همانگونه که در سوره "الشمس" بعد از یازده سوگند، جایگاه خودسازی را اینگونه بیان می کند: «فلاح و رستگاری بهره آن کسانی است که نفس خویش را تزکیه کند و ناامیدی و محرومیت از آن کسی است که آن را آلوده سازد». (شمس 9 و 10).

جوانان در این دوره جوانی، از يك طرف صفات مذموم و آلودگی های روحی در آنها هنوز به طور کامل رسوخ پیدا نکرده و از طرف دیگر قدرت انباشته و انرژی سرشار جوانی، سلاحی کارآمد برای مبارزه با این صفات منفی و ناپسند است. حال آن که در سنین بالاتر هم از قدرت روحی انسان کاسته می گردد و هم ریشه صفات و ملکات نامطلوب استوارتر و ثابت تر می گردد و این دو موجب می شود که مبارزه و ستیزه با آنها دشوارتر گردد.

مولوی این موضوع را به زیبایی و در قالب تشبیه بیان کرده است:

تو که می گویی که فردا این بدان که بهر روزی که می آید زمان

آن درخت بد جوان تر می شود وین کننده پیر و مضطر میشود

خاربن در قوت و برخاستن خارکن در پیری و در کاستن

خاربن هر روز و هر دم سبز و تر خارکن هر روز زار و خشک تر

او جوان تر می شود تو پیرتر زود باش و روزگار خود مبر

خاربن دان هر یکی خوی بدت بارها دریای خار آخر زدت (بلخی، 1394، ص. 1227)

بنابراین دوران جوانی، بهار تربیت و سازندگی و موسم تهذیب و تزکیه است. در این سنین انسان چون مدت زمان طولانی تری برای زندگی در پیش دارد، هر نوع اصلاح و خودسازی موجب می شود که انسان سال های طولانی از نتایج و آثار و برکات آن برخوردار گردد و از آثار سوء تأخیر در خودسازی و حسرت و افسوس فرصت های از دست رفته در امان باشد. قدرت جسمی و توانایی های فراوان روحی در دوران جوانی، بهترین سرمایه سیر و حرکت و پویای روحی است و میزان موفقیت انسان در نظر سیر تکاملی در سنین بالاتر به مقدار زیادی بسته به تلاش و حرکت او

در دروان جوانی است و اندوخته و سرمایه او همان چیزی است که از روزگار طلایی جوانی برایش باقی مانده است. (سادات، 1393، ص. 210)

2-1-2 جامعه پردازی

«جامعه پردازی» فرایندی است که از طریق آن، فرهنگ یک جامعه به نسل های جدید منتقل می شود، که این فرایند از بدو تولد شروع و در طول زندگی ادامه دارد. یکی از کلید واژه های مهم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، «جامعه پردازی» است، که نسبت مهمی با ساخت جامعه اسلامی دارد. در پرتو «جامعه پردازی» هویت فردی و اجتماعی افراد شکل می گیرد و آنها را برای مشارکت فعال و سازنده در جامعه آماده می کند. تقویت هویت ملی اسلامی یکی از ابعاد مهم جامعه پردازی است. هویت زیر بنای تعریف منافع ملی است. در واقع اگر هویت اسلامی ایرانی در ملت ایران تقویت شود، ملت خود به خود ظلم ستیز بار خواهد آمد. از مهم ترین الگو های اجتماعی اسلامی که در جامعه پردازی اهمیت بالایی دارند شامل: پیاده روی اربعین، اعتکاف، جشن غدیر، زیارت حرم های اهل بیت (ع)، مساجد و هیئت ها، سرودهای انقلابی می شود. (بیانات رهبری، 17/03/1396). بنابراین تعریف جامعه پردازی در دیدگاه رهبر معظم انقلاب به این صورت خواهد بود: «جامعه پردازی» فرایندی است که طی آن ملت با پشتیبانی دولت، لوازم حرکت معقول و منضبط جمعی به سمت جامعه مطلوب را در خود ایجاد کرده و با تکیه بر این خودساختگی، مجموعه کامل آرمان های اسلامی و انقلابی را در جامعه پیاده سازی می کند. جامعه پردازی از دیدگاه رهبر بر چهار رکن استوار است:

الف- شناسایی صحنه: یعنی ارائه اطلاعات از سوی نخبگان به مردم (مثل انتخابات) و شناخت دوستان و دشمنان ملت

ب- جهت دهی صحیح: الگوی پیشرفتی که استقلال کشور را تضمین کند.

ج- امید بخشی: اینکه نباید با مانع تراشی ها، نشاط خود را از دست داد و حرکت را متوقف کرد. تنها عامل مانع از توقف جامعه، امیدواری است.

د- ارائه راهکارهای عملی متناسب با زمان: هر ملتی در مسیر خود متناسب با برهه های زمانی مختلف با چالش های متنوعی روبرو خواهد شد. شرط پیروزی بر این موانع و چالش ها این است که ملت ها بتوانند راهکاری بیابند و خود را از این بحران نجات بخشند. (دمچالی، 1399، ص. 42)

جوانان نقش بسیار مهمی در استحکام پایه های انقلاب دارند؛ با شناخت و حفظ ارزش های انقلاب اسلامی، این ارزش ها را در جامعه ترویج دهند و از انحرافات جلوگیری کنند. با آگاهی و بصیرت می توانند در برابر تهدیدات داخلی و خارجی ایستادگی کنند و از انقلاب و دستاوردهای آن دفاع کنند و با حضور فعال در عرصه های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، می توانند با ارائه راهکارهای نوآورانه به حل مشکلات جامعه کمک کنند.

2-1-3 تمدن سازی

پیشرفت همه جانبه به معنی ایجاد یک «تمدن نوین اسلامی» است. آن مفهومی که میتواند اهداف نظام اسلامی را تا حدود زیادی در خود جمع کند و به ما نشان دهد، مفهوم "پیشرفت" است، که تداعی کننده حرکت و راه است. چون پیشرفت هرگز متوقف نخواهد شد.

2-1-3-1 ابعاد تمدن سازی

راسخ شد و به همین جهت هم خدای متعال هدایتش را بر آنها افزایش داد. (بیانات رهبری، در پایان مراسم عزاداری اربعین حسینی، 26/6/1401)

3-3 پیشرفت جوانان در معنویت علی‌رغم فتنه‌های گمراه کننده در فضای مجازی

این همه جوان خوب در کشور هست؛ شما ببینید الان در فضای مجازی چه خبر است! چقدر «مُضِلَّاتُ الْفِتَنِ» در این فضای مجازی و در ماهواره‌ها و در این تشکیلات وجود دارد و جوان در معرض همه‌ی اینها است، در عین حال شما ببینید راهپیمایی اربعین چهجوری است، اعتکاف چهجوری است، نماز جماعت‌های دانشگاه‌ها چهجوری است. اینها خیلی مهم است؛ چرا ما اینها را نباید ببینیم؟ اینها نشان‌دهنده‌ی این است که حتی معنویت که سخت‌ترین [بخش] است - آن بخش معنوی فرهنگ - دارد پیشرفت میکند. جلسات ماه رمضان را شما ملاحظه کنید؛ بنده بخصوص در ماه رمضان‌ها و همچنین محرم و صفر از این معنا استفسار میکنم و از کسانی سؤال میکنم که بروند تحقیق کنند، کار کنند و ببینند نسبت جلسات امسال ماه رمضان به سال گذشته چیست؛ میروند گزارش می‌آورند؛ انسان واقعاً حیرت میکند از این پیشرفت، از این حرکت رو به جلو. (بیانات رهبری، در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، 15/6/1397)

ثَلَاثٌ أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ وَ مَضَلَّاتُ الْفِتَنِ وَ شَهْوَةُ الْبَطْنِ وَ الْفُرَجِ.
پیامبر خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله): سه چیز است که از آنها بر امت خود بیمناکم: گمراهی بعد از شناخت، فتنه‌های گمراه‌کننده، و شکم بارگی و شهوترانی. (کلینی، 1385، ص. 79)

3-4 شکر خدا، برای نعمت وجود جوانان

من همیشه وقتی در بین جوانها هستم - بخصوص جوانهای نخبه - در درجه‌ی اول، شکر می‌کنم خدای متعال را؛ ما بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ؛ (نحل 53) شما نعمت خدا هستید برای ما؛ عطیة‌ی الهی برای دلسوزان نظام محسوب میشود. برای ما - کسانی که عمر طولانی گذرانده‌اند - شما جوانها حقیقتاً یک لطف الهی و نعمت الهی هستید؛ شکر. دوم امید؛ به آینده‌ی کشور اهمیّت میدهیم؛ به افقی که در مقابل چشمان هست اهمیّت میدهیم؛ شما را که انسان میبیند، امیدوار میشود به اینکه این آینده، آنچنان که امید و آرزو داشتیم ان شاء الله تحقق پیدا خواهد کرد. (بیانات رهبری، در دیدار نخبگان جوان علمی، 26/7/1396)

3-5 ایستادگی در مقابل انحرافات

[بعضی‌ها] جوان را به آینده بی‌اعتماد میکنند، به انقلاب بی‌اعتماد میکنند، جوان را از نفس گرم امام دور میکنند؛ خب این خراب میشود دیگر؛ آن وقت از زمانه هم مینالند! از زمانه هم مینالند. زمانه را چه کسی میسازد؟ به قول صائب: جُرمِ زمانه‌ساز فزون از زمانه است؛ زمانه را چه کسی میسازد؟ زمانه را من و شما میسازیم؛ ما زمانه‌سازیم. اگر زمانه بد باشد، به من و شما باید نگاه کرد؛ وقتی که گامهایمان را محکم برنداشتیم، وقتی که توصیه‌ی امام را ندیده گرفتیم - آن چشم تیزبین، آن دل حکیم، دل سرشار از حکمت؛ خوب میدید، خوب میفهمید، درست تشخیص میداد؛ راه را برای ما روشن کرده؛ وصیّت‌نامه‌ی امام دم دست ما است؛ آن کسانی که تردید دارند این وصیّت‌نامه را نگاه کنند؛ که امام فرموده: وقتی مردم را از اینها دور میکنیم، جوانها را از اینها دور میکنیم، جوان را به لایابالی‌گری سوق میدهیم، جوانی را که تمایل به عفت دارد، به سمت بی‌مبالاتی نسبت به مسائل عفتی

و مانند اینها سوق میدهیم، خب معلوم میشود نتیجه بد خواهد شد، زمانه خراب خواهد شد. البته خوشبختانه تا امروز نتوانسته‌اند و نخواهند هم توانست؛ جوان ما خیلی خوب است. [اگر] به اسم آزادی، لایبالی‌گری را تزریق کنیم، به اسم عقل و نگاه عقلانی، سازش و تسلیم در مقابل دشمن را القا کنیم، خب زمانه خراب میشود دیگر؛ این راه را بایست با استحکام ادامه داد. امیرالمؤمنین در نهج‌البلاغه میفرماید: فَتَزِيغُ قُلُوبٌ بَعْدَ اسْتِقَامَةٍ وَ تَضِلُّ رِجَالٌ بَعْدَ سَلَامَةٍ (نهج‌البلاغه خطبه 151) بعضی از دلها یک روزی مستقیم بودند، در راه راست قرار داشتند، درست حرکت میکردند اما بعد برگردانده شدند. زیغ، یعنی واژگونه شدن؛ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا (آل عمران 8)، یعنی خدایا! دلهای ما را واژگونه نکن؛ [اگر] درست میفهمیدیم، ما را دچار بدفهمی و کج‌فهمی نکن. امیرالمؤمنین میگوید: بعضی‌ها یک روزی درست حرکت میکردند، اما دل‌هایشان واژگونه شد. حالا چرا واژگونه میشود؟ خدا که به کسی ظلم نمیکند؛ خودمان هستیم که آلوده‌ی دنیا میشویم، آلوده‌ی محبت‌های بیجا میشویم، آلوده‌ی جاه‌طلبی میشویم، آلوده‌ی رقیب‌بازی میشویم، آلوده‌ی جناح‌بازی و حزب‌بازی میشویم، دلمان واژگونه میشود و از آن راه درست، از آن استقامت اولی بر میگردیم. وَ تَضِلُّ رِجَالٌ بَعْدَ سَلَامَةٍ؛ یک روزی سالم بودند، بعد گمراه میشوند. آفت اینها است؛ جلوی اینها را بایستی گرفت و از اینها باید به خدا پناه برد.

سفارش من به جوانها این است که با چشم باز نگاه کنید، با بصیرت نگاه کنید، هر حرفی را از هر گوینده‌ای نپذیرید. مبدأ حرکت و مبدأ انقلاب، امام بزرگوار است، حرف او را حجت بدانید؛ نگاه کنید ببینید امام چه میگفت. نگویند اگر امام هم امروز بود، این‌جوری عمل میکرد؛ خیر، این غلط است؛ ما سالهای متمادی با امام بودیم و امام را بهتر از آنها می‌شناسیم. امام اگر امروز بود، همان فریاد ابراهیمی، همان فریاد بت شکن را امروز هم میزد؛ همان فریادی که ملت را بیدار کرد و به انقلاب رساند. (بیانات رهبری، در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، 12/8/1395)

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

(راسخان در علم، می‌گویند: «پروردگار! دل‌هایمان را، بعد از آنکه ما را هدایت کردی، (از راه حق) منحرف مگردان! و از سوی خود، رحمتی بر ما ببخش، زیرا تو بخشنده‌ای!»)

3-6 حقیقت پذیر

راه جذب جوانها (به مساجد) تصرف دل جوان است. دل جوان یک قیامتی است، اوضاعی است. گرایش جوان به معنویت یکی از آن رازهای بزرگ الهی است. یک حرف معنوی را برای امثال بنده که بگویند، خب گوش میکنم، حداکثر اندکی تأثر پیدا میکنم، [اما] همان حرف را به یک جوان بزنند، منقلب میشود، از این رو به آن رو میشود. دل جوان حقیقت‌پذیر است، دل جوان به فطرت الهی نزدیک است؛ فَطَرَتِ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا (روم 30) دل جوان با نصایح و مطالب معنوی و سلوکی و عرفانی انس پیدا میکند، زود انس پیدا میکند، زود دل‌باخته و دلبسته میشود؛ جاذبه‌ی جوانها اینها است. شما سخن را، حرف را، اقدام را با معنویت، با عرفان واقعی، نه عرفانهای تخیلی و توهمی و صوری، یک مقداری آمیخته بکنید، خواهید دید جوان چطور مجذوب میشود و می‌آید. (بیانات رهبری، در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران، 31/5/1395)

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

پس روی خود را متوجه آیین خالص پروردگار کن! این فطرتی است که خداوند، انسانها را بر آن آفریده؛ دگرگونی در آفرینش الهی نیست؛ این است آیین استوار؛ ولی اکثر مردم نمی‌دانند!

بنابراین جوان یک نیروی محرکه و موتور پیشران حرکت به سوی تمدن نوین اسلامی معرفی می‌شود. عنصر سازنده، پر انرژی، با پشتکار و امیدوار به آینده است. بیانیه گام دوم، جوانان را به عنوان مهم‌ترین سرمایه کشور معرفی می‌کند که بدون بهره‌گیری از ظرفیت‌های آنان، پیشرفت کشور امکان‌پذیر نخواهد بود. جوانان از پتانسیل بالایی برخوردارند، نسلی هستند که قرار است کشور را در دهه های آینده اداره کنند؛ پس باید از الان برای این مسئولیت آماده شوند. لذا مقام معظم رهبری، با تاکید بر نقش جوانان، آنان را برای پذیرش این نقش و مسئولیت آماده می‌کنند. همچنین جوانی، دوران اوج انرژی و انگیزه است. جوانان با شور و اشتیاق بیشتری برای یادگیری و پیشرفت، تلاش خود را به کار می‌بندند. رهبر معظم انقلاب، این انرژی و انگیزه جوانان را برای پیشبرد اهداف انقلاب موثر می‌دانند. از طرفی جوانان دیدگاه های جدید و خلاقانه ای دارند و با نگاهی متفاوت به مسائل، راه حل های نویی ارائه می‌دهند. از این دیدگاه نیز می‌توان برای حل مشکلات کشور استفاده کرد.

نتیجه گیری

انقلاب اسلامی ایران در سال ۵۷ به دست جوانانی رقم خورد که تمام وجود و توان خود را وقف اسلام و ایران کرده بودند و در این راه از هیچ جان فشانی هایی دریغ نمی‌ورزیدند. شور و انگیزه جوانی در هر نسلی وجود دارد و مهم آن است که بتوانیم این شور و امید جوانی را در راه درست قرار دهیم تا ثمرات گران بهای آن را درک کنیم. در اوایل انقلاب برای اداره کشور به جوانان اعتماد شد و حال پس از گذشت چهار دهه از ابتدای انقلاب، نسلی جدید از جوانان به روی صحنه آمده اند و مسئولان می‌بایست بار دیگر بار امانت را به دوش جوانان بسپارند و با اعتماد به ایشان گام های بزرگی را در چله دوم انقلاب بردارند. در این میان، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، با تأکید بر نقش محوری جوانان در تحقق اهداف خود، اهمیت ویژه‌ای به این قشر از جامعه قائل است. بیانیه گام دوم انقلاب، که توسط رهبر معظم انقلاب، آیت‌الله خامنه‌ای (حفظه الله)، صادر شده، یک سند بسیار مهم و راهبردی برای آینده ایران عزیزمان است. این بیانیه در واقع یک نگاه جامع به دستاوردهای چهل ساله انقلاب اسلامی و ترسیم‌کننده مسیر پیشرفت و تعالی کشور در چهل سال آینده است. نقش جوانان در بیانیه گام دوم انقلاب بسیار مهم و راهبردی است و بدون استفاده از ظرفیت‌های آن کشور راه پیشرفت را طی نخواهد کرد. رهبری به‌خوبی و ظرافت کامل به نقش مهم جوانان در پیشبرد اهداف جامعه اشاره و جوانان را مهم‌ترین سرمایه کشور معرفی کرده است تا با حضور تأثیرگذار جوان در نظام مدیریتی کشور تحول شگرفی در تمام عرصه‌ها به وجود آید.

مهم‌ترین نتایجی که می‌توان از این بیانیه گرفت، عبارتند از:

سه عنصر خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی ناظر به حقیقت و خود انقلاب بوده و از نمودهای خودسازی انقلاب مواردی چون بالندگی، انعطاف، عدم انفعال و آمادگی برای تصحیح خطاها را می‌توان برشمرد.

ایجاد نظام اسلامی و دفاع از نظام انقلابی و پیشرفت در تشکیل دولت اسلامی و رشد جامعه در زمینه‌هایی مانند عدالت و فرهنگ و معنویت و اخلاق و مواردی از این دست از جمله نشانه‌های جامعه‌پردازی، انقلاب است. آثار تمدن‌سازی نیز در مسائلی همچون وحدت مسلمین در دفاع از مظلومین و آرمان فلسطین و نیز رشد روزافزون گفت‌وگو و مقاومت و مبارزه با استکبار در سطح منطقه بلکه جهان و خودباوری و امیدواری مسلمانان و مظلومین و به چالش کشاندن نظری و میدانی

کشورهای مدعی و مستکبر و مواردی دیگر از این قبیل هویدا می‌گردد. این بیانیه تأکید ویژه‌ای بر نقش جوانان در پیشبرد اهداف انقلاب دارد. رهبر انقلاب، جوانان را موتور محرکه جامعه و آینده‌سازان ایران می‌داند و از آن‌ها می‌خواهد که با تکیه بر توانایی‌ها و استعدادهای خود، در مسیر پیشرفت کشور، در عرصه‌های مختلف علمی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی به موفقیت‌های چشمگیری دست یابند. در این بیانیه، بر اهمیت عدالت و مبارزه با فساد تأکید شده است. رهبر انقلاب، عدالت را یکی از مهم‌ترین اهداف انقلاب اسلامی می‌داند و از جوانان و مسئولان می‌خواهد که با تمام توان در جهت تحقق آن تلاش کنند. همچنین، مبارزه با فساد را یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر برای حفظ سلامت نظام اسلامی می‌دانند. در این بیانیه، بر ترویج سبک زندگی اسلامی تأکید شده است. رهبر انقلاب معتقدند که سبک زندگی اسلامی، بهترین راه برای سعادت و خوشبختی انسان‌ها است و از همه می‌خواهند که در جهت ترویج آن تلاش کنند. در واقع بیانیه گام دوم انقلاب یک نقشه راه جامع برای آینده ایران است که با تکیه بر ارزش‌های اسلامی و انقلابی، مسیر پیشرفت و تعالی کشور را ترسیم می‌کند. به طور خلاصه، این متن، یک فراخوان و دعوت از جوانان برای ایفای نقش فعال و مسئولانه در تحقق آرمان‌های انقلاب اسلامی و ساخت تمدن نوین اسلامی است.

فهرست منابع

*قران

*نهج البلاغه

- 1- اصفهانی، ر. (1383). *مفردات الفاظ قرآن*. تهران: المکتبه المرتضویه لاحیاء آثار الجعفریه.
- 2- بلخی، م. (1394). *مثنوی معنوی دفتر دوم*. گنجور.
- 3- بیانات رهبری. (14/3/1380).
- 4- بیانات رهبری. (7/4/1382).
- 5- بیانات رهبری. (8/6/1388). در دیدار با هیئت دولت. تهران.
- 6- بیانات رهبری. (۶/۸/۱۳۸۸). در دیدار با جمعی از نخبگان علمی کشور.
- 7- بیانات رهبری. (23/7/1391). در دیدار با جوانان خراسان شمالی. خراسان شمالی.
- 8- بیانات رهبری. (6/5/1392).
- 9- بیانات رهبری. (12/4/1395).
- 10- بیانات رهبری. (31/5/1395). در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران.
- 11- بیانات رهبری. (12/8/1395). در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان.
- 12- بیانات رهبری. (17/03/1396). در دیدار با جمعی از دانشجویان.
- 13- بیانات رهبری. (26/7/1396). در دیدار نخبگان جوان علمی.
- 14- بیانات رهبری. (15/6/1397). در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری.
- 15- بیانات رهبری. (26/6/1401). در پایان مراسم عزاداری اربعین حسینی.
- 16- بیانات رهبری. (26/3/1403). در دیدار جمعی از مدال‌آوران المپیادهای علمی.
- 17- حسینی، س. (1379). *فرهنگ معارف و معارف ج 4*. تهران: موسسه فرهنگی آرایه.
- 18- خامنه‌ای. (1397). *بیانیه گام دوم انقلاب*.
- 19- دهمچالی، ع. (1399). بررسی ابعاد جامعه‌پردازی در اندیشه حضرت ایت الله العظمی خامنه‌ای. *دانشکده معارف اسلامی و علوم سیاسی*. دانشگاه امام صادق علیه السلام.
- 20- رهبری، م. م. (1395).
- 21- سادات، م. (1393). *اخلاق اسلامی*. تهران: سازمان سمت.
- 22- طوسی، م. ح. (1411ق). *مصباح‌المتهجد ج 2*. بیروت: موسسه فقه الشیعه.
- 23- علی‌قائم. (1378). *شناخت، هدایت و تربیت نوجوانان و جوانان*. تهران: امیری.
- 24- کلینی، م. ی. (1385). *اصول کافی ج 2*. تهران: قائم ال محمد.
- 25- گروه واژه‌گزینی. (1387). *فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان دفتر اول*. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی.
- 26- مصباح‌یزدی، م. (1380). *به سوی خودسازی*. قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- 27- مطهری، م. (1380). *ده گفتار*. تهران: صدرا.